

AANVAL OP SCHOOLUITVAL!

**19 april:
Werkconferentie
Schooluitval**

De aanval op schooluitval gaat door! Het kabinet maakt de komende jaren extra middelen vrij om het aantal voortijdig schoolverlaters te halveren. Met 14 RMC-regio's zijn inmiddels convenanten gesloten. Wat heeft dat tot nu toe opgeleverd? En wat kunnen we daarvan leren? Tijd om de balans op te maken. Minister Plasterk en staatssecretaris van Bijsterveldt-Vliegthart nodigen u uit om op 19 april kennis en ervaring uit te wisselen met collega's uit andere regio's. Het programma van de conferentie treft u verderop in deze nieuwsbrief aan. Voor meer informatie en inschrijving kun u terecht op www.het-portaal.net/schooluitval.

“Halvering schooluitval is haalbaar en pure noodzaak”

Nog voor het einde van deze regeerperiode moet het aantal voortijdig schoolverlaters zijn gehalveerd. Een ambitieuze doelstelling. Maar het plan is haalbaar en pure noodzaak, vinden minister Ronald Plasterk en staatssecretaris Marja van Bijsterveldt van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Minister Plasterk noemt de hoge schooluitval zelfs het meest ‘schrijnende’ probleem binnen zijn portefeuille. Toch is dat niet de enige reden waarom het onderwerp zo hoog op zijn agenda staat. “In tegenstelling tot veel andere onderwerpen is dit ook een meetbaar probleem,” zo vertelt hij. “Een probleem waarbij de effecten van beleid terug te zien zijn in de cijfers. En daarom zijn er in dit geval juist veel mogelijkheden om partijen te mobiliseren en gericht te zoeken naar oplossingen. Want meten is weten, dat spreekt mij als bèta natuurlijk aan.”

Die cijfers maken duidelijk dat oplossingen inderdaad noodzakelijk zijn. Zo waren er vorig schooljaar 57 duizend jongeren die hun school voortijdig verlieten. Opvallend genoeg is het merendeel daarvan, zo’n 65 procent, afkomstig uit het mbo. En daarmee is volgens staatssecretaris Van Bijsterveldt de vinger direct op de zere plek gelegd. “Vaak gaat het mis bij de aansluiting van vmbo naar mbo. Als jongeren op zo’n grote ROC terechtkomen bestaat het gevaar dat ze uit beeld raken en uitvallen. Soms gaat het al mis in de maanden tussen het eindexamen en het moment dat ze weer zouden moeten starten na de zomer. Heel belangrijk is een goede overdracht tussen vmbo en mbo, we moeten de jongeren vasthouden.”

De verleiding onder jongeren om vervolgens zonder startkwalificatie

aan het werk te gaan, is dan groot. Vaak is het de wil om te werken in plaats van te leren, zo constateerde Plasterk onlangs nog tijdens een werkbezoek. “Leerlingen die knopen op kleding moesten spelden, zag ik boos worden wanneer de leraar die knopen later weer van de kleding af haalde. Je ziet dan duidelijk dat sommige leerlingen moeite hebben met een lessituatie.” Meer praktijkgericht onderwijs is volgens hem daarom noodzakelijk. Ook zullen concrete afspraken met werkgevers ertoe moeten leiden dat jonge werknemers alsnog hun startkwalificatie halen.

Maar daarmee is het probleem van voortijdige schooluitval nog niet opgelost, meent Van

Bijsterveldt. “In veel gevallen ligt de oorzaak van de uitval niet in de klas en beginnen problemen al in een eerder stadium. Problemen thuis, schulden, verslaving of criminaliteit, het kan allemaal tot uitval leiden. Het zijn problemen

Ronald Plasterk, Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

waarvoor de gemeenten het eerste aanspreekpunt vormen. En daarom is samenwerking tussen scholen en gemeenten ook zo belangrijk. De inzet van zorgadviesteams is daar op dit moment al een goed voorbeeld van.”

Toch is er ook een grens aan de zorg die je voortijdig schoolverlaters kunt bieden, vindt Plasterk. “Met het nieuwe kabinet zal een accentverschuiving in het beleid plaatsvinden. Jarenlang hebben we de leerling te veel als consument en de school te veel als product beschouwd. Er was een beeld van een vraaggestuurde markt, Maar dat is niet de lees verder op pagina 3

Marja van Bijsterveldt-Vliegthart, Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

O N D E R
N O S S I M
L T U U R
N E T E M
S C H A P

Go4Council gaat met jongeren een samenwerkingsverband aan

Niets moet, alles kan. Vanuit die benadering startte Go4Council vorig jaar een project om Nijmeegse harde kern jongeren weer in de schoolbanken of aan het werk te krijgen. En met succes: 20 van de 30 benaderde jongeren zijn inmiddels bezig met een terugkeer naar school.

Het was geen gemakkelijke opgave die Go4Council vorig jaar kreeg van het RMC: jongeren in de regio Nijmegen die niet als werkend of studierend staan geregistreerd opsporen en begeleiden naar een terugkeer in de samenleving. Veel van hen hebben een problematische jeugd achter de rug en staan bij politie en hulpverlening bekend als onbehandelbaar, agressief of crimineel. Het onverwachte succes heeft volgens jongerenwerker Maria

Appeldoorn van Go4Council alles te maken met de laagdrempelige werkwijze. Appeldoorn: "Als we een jongere hebben opgespoord, benaderen we hem of haar op basis van gelijkwaardigheid. Dus zonder zo'n jongere direct te labelen als hulpbehoevende of crimineel, want voor etiketten zijn ze allergisch."

De jongeren reageren direct enthousiast. Het komt volgens Appeldoorn vooral doordat de

medewerkers van Go4Council zelf jongeren zijn die hebben ervaren hoe het is om anders te zijn. Zo is er een medewerker met een visuele beperking en hebben anderen een gedragsstoornis. Appeldoorn: "Zij weten als geen ander met weinig woorden het respect van die jongeren te winnen. Je mag zijn zoals je bent, is de boodschap. En dat is voor velen een eye opener. Je ziet ze gewoon ontdooien."

Vervolgens wordt thuis op de bank bij Appeldoorn met de jongeren besproken wat de hulpvraag is. "We gaan met de jongeren een samenwerkingsverband aan, zonder direct zelf doelen te stellen. Het initiatief ligt dus bij de jongeren zelf. Samen met hen zoeken we naar de juiste hulpinstantie. We verwijzen de jongeren door, maar blijven ondertussen actief als coach. Eens per week zoeken we de jongeren thuis op en begeleiden we ze met de meest basale dingen: hoe ze met hun post moeten omgaan, bij welke winkel ze het beste boodschappen kunnen doen."

Go4Council kiest er daarbij voor niet aan het ketenoverleg deel te nemen. Appeldoorn: "We functioneren zelfstandig en zijn daarmee niet gebonden aan de regelgeving van andere instanties. Geen vergaderingen, geen procedures, geen beperkingen. Daarmee zijn we in staat slagvaardiger te opereren."

Maar met het succes worden ook direct de beperkingen zichtbaar. Zo waren ROC's soms afhoudend wanneer Go4Council een jongere wilde plaatsen en liep Appeldoorn geregeld tegen de geringe plaatsingscapaciteit op. Ook zou ze in de toekomst graag beter samenwerken met andere instanties. "Dat stuit nu soms nog op weerstand. Dan wordt er gezegd dat we ons op hun terrein begeven. Er wordt nog te veel in het eigen winkeltje gekeken, terwijl we als hulpverleners juist de deuren naar elkaar zouden moeten openen."

'Move On' helpt jongeren vooruit

Sinds 1 oktober loopt in de gemeenten Bergen op Zoom, Steenbergen en Woensdrecht het project 'Move On' voor jongeren van 16 tot 23 jaar. "Onze trajectbegeleiding komt voort uit een samenwerkingsverband tussen de afdeling Sociale Zaken, de leerplichtambtenaar en het CWI", vertelt directeur Lian Grin van het gelijknamige detacheringbureau. "Bijzonder aan 'Move On' is dat wij niet focussen op één leer- of werkmogelijkheid, maar uitgaande van onze klanten alle opties realistisch openhouden zodat er iets uitkomt dat het beste bij hem of haar past", vult projectleider Peter Benner aan.

Samenwerking

"Ruim een jaar geleden zijn we vanuit drie gemeentes begonnen om een doelgericht project te ontwikkelen voor jongeren die tussen de wal en het schip dreigen te vallen. Het is heel logisch om daarbij samen te werken met de leerplichtambtenaar, Sociale Zaken en het CWI. Want leerlingen die geen trek meer hebben in school, zullen vroeg of laat geld nodig hebben. Dus ze melden zich bijvoorbeeld voor kinderbijslag of een uitkering bij een instantie. Sinds 1 oktober krijgen ze daar een kaartje van 'Move On' bij, met het verzoek eens contact met ons op te nemen. Zodra we met hen in gesprek raken, kunnen wij ze wellicht verder helpen. Met de nadruk op 'verder', want dat is het idee achter dit project", licht Lian toe.

"Binnen dit samenwerkingsverband zijn de lijnen het kortst en daardoor kunnen we ons doel sneller bereiken. Dat is ook nodig

om jongeren niet te lang te laten dolen. Ze moeten weer op de rails komen om uiteindelijk een startkwalificatie te kunnen halen. Dat is de ultieme doelstelling van het project."

Persoonlijke begeleiding

Voor Peter Benner ligt de kracht van 'Move On' in de persoonlijke trajectbegeleiding en in het maatwerk. "Een ROC zal eerder oplossingen kiezen die gerelateerd zijn aan hun opleidingsaanbod. En een CWI of gemeente heeft meestal niet de capaciteit om een jongere die in een moeilijke situatie verkeert, persoonlijk aan de hand te nemen tot hij of zij ergens geplaatst is. Wij doen dat wel. We investeren erg veel tijd in de intake, zodat we een realistisch beeld krijgen van de persoon en diens mogelijkheden. Vervolgens bekijken we meerdere mogelijkheden, want je moet vermijden dat je na een paar weken opnieuw moet beginnen als een keuze uit-

eindelijk niet doorgaat. Ik ga zelf mee naar een sollicitatiegesprek, of naar een bedrijf om een BBL-plaats te regelen en zelfs naar de onderwijsbeurs in Utrecht. Daar hebben de meeste organisaties meestal geen tijd voor. Dat betekent overigens niet dat ik alles voor hen invul, integendeel. Ik laat jongeren zelf ontdekken welke richting het beste bij hen past. Zo raken ze eerder gemotiveerd om weer aan de slag te gaan."

Uitgaan van de jongere

De meeste jongeren die aankloppen bij 'Move On' hebben te kampen met een combinatie van problemen. "Dat kan te maken hebben met de situatie op school of thuis, maar ook met drugs, mishandeling, schulden en criminaliteit. Die jongeren willen gewoon hulp en die vinden ze dikwijls niet bij één organisatie. Daar worden medewerkers min of meer gedwongen in een bepaald patroon een oplossing te zoeken. Wij werken echter niet vanuit onze eigen organisatie, maar vanuit de jongere zelf. Ons streven is om bruggen te bouwen tussen de organisaties waar zo'n jongere, gezien zijn problemen, hulp kan krijgen. Bij ons heeft hij maximaal één aanspreekpunt en wij gooien hem niet in het diepe, maar begeleiden een traject tot aan de startkwalificatie", stelt Peter Benner tot slot.

Dit artikel is afkomstig uit de nieuwsbrief 'Samenscholing', RMC West-Brabant'

Kijk voor meer info op www.go4council.nl

De Succesklas ontdekt nieuwe talenten

Een verkeerde opleidingskeuze of een vervelende klas is voor jongeren vaak al voldoende reden hun schoolcarrière voortijdig te beëindigen. In De Succesklas van het Koning Willem 1 College in Den Bosch kunnen jongeren even op adem komen en zich opnieuw oriënteren op de toekomst.

Als docent economie op het ROC merkte René Feijen dat zijn leerlingen niet altijd even gelukkig in de schoolbanken zaten. "Ik vroeg leerlingen waarom ze deze opleiding hadden gekozen en kreeg regelmatig antwoorden als: 'm'n ouders willen het graag', 'een vriendje doet het ook' of 'je moet toch iets'. Ik vond het doodzonde."

Tegelijkertijd constateerde Feijen dat het huidige onderwijs het de leerling niet gemakkelijker maakt. "Aandacht voor de leerling is essentieel. Maar daar ontbreekt het vaak aan. Veel docenten scoren als pedagoog een onvoldoende en nemen niet de tijd te luisteren naar problemen van de leerling. Veel scholieren vallen om die reden uit."

In september vorig jaar begon Feijen daarom De Succesklas. Daarin krijgen dreigende voortijdig schoolverlaters tien weken de tijd om zich te heroriënteren. Onder persoonlijke begeleiding van twee vaste medewerkers

stellen ze nieuwe doelen en leren ze zichzelf beter kennen. Feijen: "Veel leerlingen hebben nooit fatsoenlijk in de spiegel gekeken. Met verschillende denktechnieken leren ze meer over hun eigen persoonlijkheid en ontdekken daarmee nieuwe talenten."

Een belangrijk onderdeel van De Succesklas zijn de werkervaringen. Naast enkele basisvakken krijgen de leerlingen in de klas alle tijd om een nieuwe opleiding te zoeken. Hebben ze een keuze gemaakt, dan regelt De Succesklas een kijkje bij de opleiding en een korte stage bij een passend bedrijf. Feijen: "Op die manier krijgen ze een realistisch beeld van hun keuze. Is de ervaring niet waarop ze hadden gehoopt, dan gaan ze gewoon weer op zoek naar de volgende ervaring."

En zo kan het voorkomen dat een leerling na een ongelukkige periode tijdens de opleiding toerisme

in De Succesklas merkt eigenlijk hovenier te willen worden. Het overkwam de 17-jarige Roy Pieters. "Vorig jaar wist ik niet wat ik wilde gaan doen. Totdat op de studiebeurs drie mensen van de opleiding toerisme continue om me heen stonden en me met leuke

bij Roy steeds sterker. Maar wat was het alternatief? Een lastige keuze. Roy kreeg zelfs lichamelijke klachten vanwege de stress. "In De Succesklas heb ik daarom eerst een paar dagen uitgerust. Dat was heel fijn. Daarna ben ik gaan werken aan mijn toekomst. Als hobby had ik tuinieren, maar ik dacht dat ik niet handig genoeg zou zijn om er m'n beroep van te maken. Na twee stages bij hoveniersbedrijven en een stage bij een tuincentrum merkte ik dat ik het wél kon. En volgende week begin ik met veel meer zelfvertrouwen aan een nieuwe opleiding."

Van de 75 leerlingen die De Succesklas hebben doorlopen, zijn er 70 die inmiddels een nieuwe opleiding hebben gekozen of daarmee bezig zijn. En daarmee is het project volgens Feijen niet alleen maatschappelijk, maar ook financieel een succes. Toch heeft het drie jaar geduurd voordat hij de directie wist te overtuigen van het initiatief. Feijen: "Het is vaak al een grote stap voor een school te erkennen dat het aantal voortijdig schoolverlaters ook op jòuw school een groot probleem vormt."

Voor meer informatie over De Succesklas kunt u mailen naar r.fijen@kw1c.nl

excursies en stages in het buitenland verleidden tot de opleiding. Achteraf heb ik me door hen te veel laten beïnvloeden. De mindere kanten hadden ze verzwegen en uiteindelijk bleek de opleiding niets voor mij."

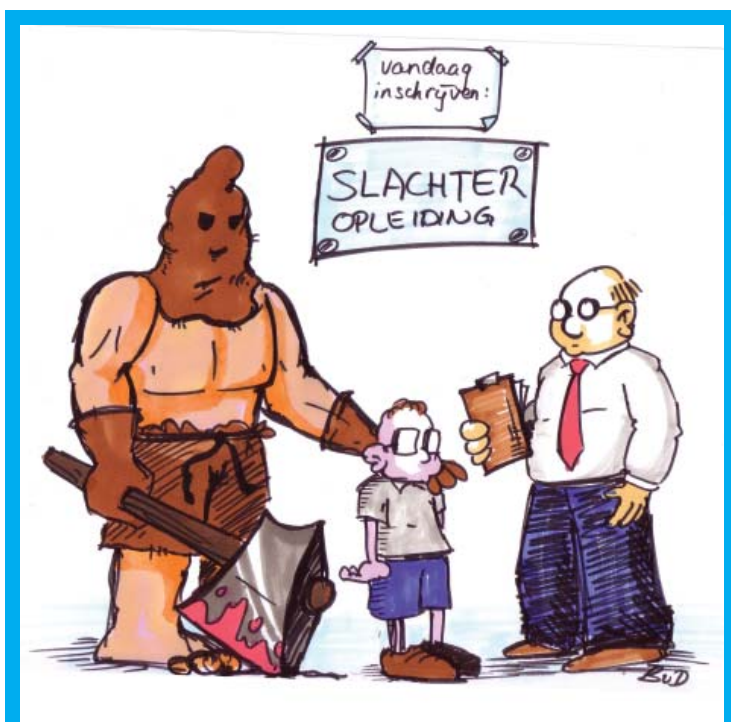
De gedachte om te stoppen werd

vervolg van pagina 1

realiteit: leerlingen en ouders willen gewoon zeker weten dat hun school goed is. De komende jaren zullen we ons daarom minder liberaal moeten opstellen en meer moeten sturen op de kwaliteit van het onderwijs."

Daarom zal ook de kwalificatieplicht worden doorgezet en zullen scholen beter worden getoetst op het resultaat. Plasterk: "Scholen krijgen de ruimte, maar niet zonder eigen verantwoordelijkheid. We kunnen ons immers niet permitteren dat in deze kabinetsperiode een hele generatie door schooluitval wordt gemarginaliseerd. De doelstellingen zijn nu helder, naar de precieze uitwerking daarvan zijn we op dit

moment nog zoekende." Kennisuitwisseling is daarom van groot belang, zo stellen beide bewindslieden. Het congres over schooluitval zien ze dan ook met grote belangstelling tegemoet. Van Bijsterveldt: "Je leert van elkaar: waar liggen de mogelijkheden, welke projecten zijn succesvol, welke projecten zijn minder geslaagd? Het delen van ervaringen is essentieel om vooruit te komen." Plasterk: "We zoeken naar oplossingen, maar willen natuurlijk niet telkens opnieuw het wiel hoeven uitvinden. Ik ben daarom erg benieuwd naar de uitkomst op 19 april."

"Keuze opleiding niet altijd optimaal"

De convenantaanpak in Groningen

“Het convenant heeft de aanpak van alle partijen flink aangescherpt.” Otto Jongsma, RMC-coördinator van de regio Centraal en Westelijk Groningen, is erg tevreden over de effecten van het convenant dat de regio met het Ministerie van OCW heeft gesloten.

In tegenstelling tot de andere RMC-regio's is Groningen, doordat deze regio later aan de 12 andere regio's is toegevoegd, pas 1 februari 2007 van start gegaan met de uitvoering van het convenant. Dit convenant houdt in dat Groningen voor 1 februari 2008 een vermindering van tien procent van het aantal voortijdig schoolverlaters moet realiseren, wat neerkomt op 225 jongeren. Om dit te realiseren zijn de gemeente en het RMC in gesprek gegaan met de twee grote ROC's in de RMC-regio. Tijdens deze gesprekken zijn afspraken gemaakt over wat de partijen

van elkaar mogen verwachten met betrekking tot de uitvoering van het convenant. “In eerste instantie kan het bedreigend zijn voor de scholen wanneer wij ons actief met hun Voortijdig School Verlaters-beleid gaan bemoeien. Gelukkig hebben we samen vastgesteld dat we elkaar nodig hebben om het aantal schoolverlaters voor 2010 te halveren.”

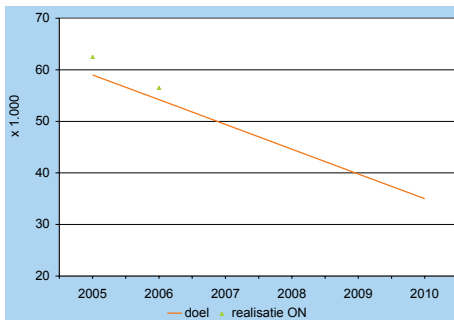
Na deze gesprekken is een plan van aanpak opgesteld met daarin alle maatregelen die de Groningse regio inzet om de tien procent te halen. Het 'Plan van aanpak Project 225', bevat 10 maatre-

gelen. Vooral van het preventieproject Overgang vmbo-mbo wordt veel verwacht. Doel van dit project is namelijk de plaatsing van 100 risicoleerlingen op een onderwijsinstelling of leerwerktraject. “Dit project hebben wij al eerder uitgevoerd en werkt erg goed. We hebben de aanpak inmiddels verbeterd: in plaats van aan het einde van het schooljaar vragen we alle vmbo leerlingen in het eindexamenjaar om nu al op een speciale kaart aan te geven welke plannen ze hebben na hun eindexamen. Zo hebben we ruim de tijd om leerlingen die dreigen uit te vallen te begeleiden.”

Project 225 is omgezet in een zogenaamd spoorboekje. Hierin staan per maatregel de concrete activiteiten, de bijbehorende

looptijden en de uitvoerders. Dat is volgens Jongsma een belangrijke opbrengst van het convenant: “We brengen nu duidelijker in kaart waar we eigenlijk mee bezig zijn. We krijgen meer inzicht in de processen.”

Hoe kan de aanpak van voortijdig schoolverlaten in Groningen volgens Jongsma nog verder worden verbeterd? “Ik denk dat de praktijkscholen nog onvoldoende onderdeel zijn van de aanpak. Hoewel zij officieel niet tot de verantwoordelijkheid van het RMC behoren, gaat het hier om een grote groep jongeren die ook aan het werk moet. Het UWV heeft al aangegeven ook met deze jongeren aan de slag te willen. Er zit hartstikke veel potentie in die groep!”

Figuur 1: Doel en realisatie aantallen nieuwe vsv-ers per jaar (bron: OnderwijsNummer)

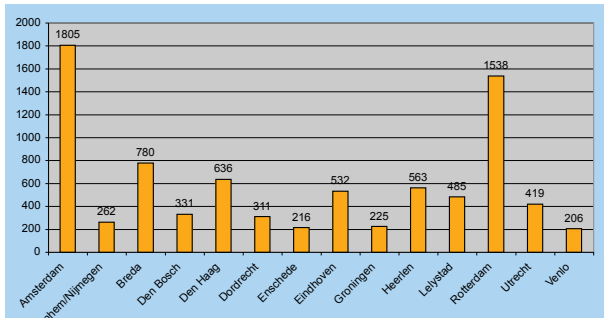
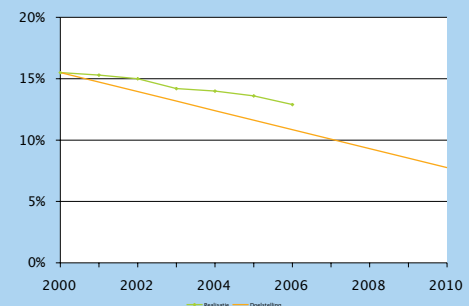
Doelstelling Nederland: het aantal nieuwe vsv-ers (12 t/m 22 jaar) in 2010 te halveren ten opzichte van 2002. In 2002 waren alleen RMC cijfers beschikbaar, op basis daarvan zijn er 71.000 nieuwe vsv-ers geteld. De 50% reductie betekent dus dat er in 2010 maximaal 35.000 nieuwe vsv-ers mogen zijn.

Door introductie van het ON valt het aantal nieuwe vsv-ers hoger uit. Voor het jaar 2004-2005 zijn er 62.500 nieuwe vsv-ers op basis van het ON. Voor 2005-2006 ligt het voorlopige cijfer op circa 56.500. Het streefcijfer van 35.000 in 2010 blijft gehandhaafd.

Figuur 2: Percentage niet-schoolgaande 18-24 jarigen zonder startkwalificatie, EU indicator (bron: jaarlijks EBB, CBS)

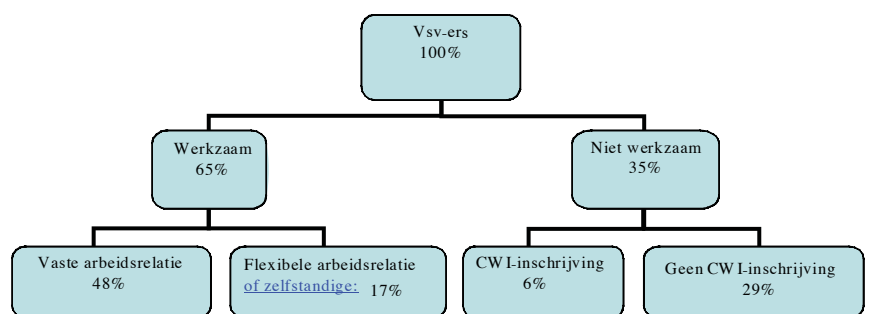
De doelstelling die de EU-lidstaten hebben gekozen richt zich op 18-24 jarigen voortijdig schoolverlaters. In 2006 bedroeg het aandeel vsv-ers in deze leeftijdsgroep 12,9%. In 2000 was dit 15,5%

Van 2000 tot 2006 is het totale aantal niet-schoolgaande 18-24 jarigen zonder startkwalificatie gedaald. Deze daling is onvoldoende om de Lissabon-doelstelling (halvering van het totaal aandeel vsv-ers in de groep 18-24 jarigen t.o.v. 2000) te behalen in 2010.

Figuur 3: Doelstellingen vermindering aantal VSV-ers per conventantregio

Voor het schooljaar 2006-2007 hebben de 14 conventantregio's het doel om hun aantal Voortijdig Schoolverlaters met 10% te laten dalen.

Figuur 4: Arbeidsmarktpositie 15-22 jarige vsv-ers (bron: EBB)

Tweederde van de vsv-ers (65%) is werkzaam. Hiervan heeft ruim de helft een vaste arbeidsrelatie (2002-2005 gemiddeld).

Programma

Werkconferentie Schooluitval

Datum:	donderdag 19 april 2007
Locatie:	Hotel Arena, Amsterdam
Doelgroep:	RMC-medewerkers, gemeenten, ROC's, VMBO scholen, CWI, MKB
10.00 uur	Ontvangst deelnemers
10.15 uur	Opening door ochtendvoorzitter Peter Schuiten en Marja van Bijsterveldt-Vliegenthart, staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
10.30 uur	Themasessies. In subgroepen worden knelpunten en verbetermogelijkheden in de aanval op schooluitval uitgediept Thema's: A <i>Overgang van het vmbo naar het mbo</i> B <i>Buiten de schoolbanken: leren en werken</i> C <i>Probleemleerling in beeld houden: doorlopende zorgstructuur</i> D <i>Elke leerling uniek: persoonlijke begeleiding</i> E <i>Wat missen we in de aanpak?</i>
11.15 uur	Pauze
11.30 uur	Vervolg themasessies
12.00 uur	Afsluiting ochtendprogramma. De uitkomsten van de themasessies worden besproken met Marja van Bijsterveldt-Vliegenthart
12.45 uur	Lunch
13.30 uur	Opening middagprogramma door Fred Voncken, Projectdirecteur Aanval op schooluitval, Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
14.00 uur	Workshops. Mogelijkheid om inspiratie op te doen bij vernieuwende projecten
14.45 uur	Pauze
15.15 uur	Tweede ronde workshops
16.00 uur	Leerlingendebat. Leerlingen debatteren met Minister Ronald Plasterk, Staatssecretaris Marja van Bijsterveldt-Vliegenthart en de deelnemers, onder leiding van Rindert de Groot (Coolpolitics)
17.00 uur	Afsluiting en borrel

Colofon

Deze nieuwsbrief is een speciale uitgave van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, ter voorbereiding op de werkconferentie Schooluitval op 19 april 2007.

Kijk voor meer informatie over schooluitval op www.voortijdigschoolverlaten.nl

Samenstelling: Het Portaal i.s.m. Ministerie van OCW.
Tekstproductie: Freek Schravessande.
Cartoon: Bram van Driel.
Vormgeving: Rogier Coopmans.
Met dank aan: Nieuwsbrief Samenscholing, RMC West Brabant.